

Sygn. akt I CSK 601/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. K. S.

przeciwko T. X.

o zachowek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lutego 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt VI ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wtedy może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwana wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), sprowadzającego się do pytania, „czy nakłady poniesione na późniejszy przedmiot darowizny zmniejszające wzbogacenie obdarowanego zgodnie z art. 1000 § 1 zdanie drugie k.p.c. winny być rozliczane tak jak wedle ujednoliconej linii orzeczniczej w oparciu o art. 45 § 1 k.r.o., tj. w ten sposób, że trzeba ustalić stosunek ułamkowy ich wartości do wartości nabywanego składnika majątkowego w chwili nabycia i tą relację przenieść na chwilę ustalania substratu zachowku?”

Pozwana powołała się też na potrzebę wykładni art. 1000 § 1 zd. 2 k.c. w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, „w jaki sposób i wedle jakich przepisów winny być rozliczane nakłady na późniejszy przedmiot darowizny zmniejszające wzbogacenie obdarowanego” oraz wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na przeprowadzenie w sprawie waloryzacji jej świadczenia spełnionego na rzecz spadkodawcy w oparciu o art. 353³ § 3 k.c. z urzędu, mimo niezgłoszenia stosownego wniosku przez stronę oraz w związku z zastosowaniem do tego świadczenia art. 353³ § 3 k.c., chociaż przepis ten jeszcze nie obowiązywał w czasie, gdy świadczenie zostało spełnione, ale także

ze względu na zwaloryzowanie świadczenia w oparciu o wskaźniki Głównego Urzędu Statystycznego, chociaż Sąd nie przeprowadził z nich dowodów.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Pozwana powinna to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało, a samo zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczności określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga natomiast wskazania przepisu mającego być źródłem wątpliwości interpretacyjnych, ich rodzaju i przyczyn, ale przede wszystkim wykazania, że wątpliwości te istnieją, co wiąże się z koniecznością przytoczenia wypowiedzi orzecznictwa lub doktryny dotyczących przepisu mającego podlegać rozbieżnej wykładni. Chodzi w tym przypadku o rozbieżne wypowiedzi w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a jeśli przepis nie był wykładany przez Sąd Najwyższy, to rozbieżne wypowiedzi sądów powszechnych, lecz nie sądów pierwszej i drugiej instancji orzekających w tej samej sprawie, gdyż sąd drugiej instancji powołany jest do tego, by korygować uchybienia sądu pierwszej instancji w zakresie wykładni prawa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2003 r., I PK 577/02, OSNAPIUS 2003, nr 15, poz. 1).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*,

przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi zatem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, nieopubl.).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku pozwanej o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie pozwala stwierdzić, żeby w sprawie występowała któraś z powołanych przez pozwaną podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było roszczenie o zasądzenie na rzecz powódki zachowku, a jego substrat ustalany był z uwzględnieniem z jednej strony darowizny poczynionej przez spadkodawcę na rzecz pozwanej, a drugiej - świadczeń pozwanej spełnionych na rzecz darczyńcy w celu uregulowania tytułu prawnego do lokalu, który następnie stał się przedmiotem darowizny. W sprawie nie miał zatem zastosowania art. 45 § 1 k.r.o., a przyczyny, ze względu na które nie było możliwe proste zestawienie proporcji między wysokością świadczeń spełnionych przez pozwaną i jej męża na rzecz spadkodawczyni w celu uregulowania jej tytułu prawnego do lokalu następnie darowanego pozwanej a aktualną wartością rynkową tego lokalu zostały objaśnione w motywach wyroku Sądu Apelacyjnego. Sąd ten dostrzegł, że o ile obecnie cenami nieruchomości rządzą prawa rynkowe, o tyle na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku spadkodawczyni nabyła tytuł do lokalu korzystając z pewnych mechanizmów dofinansowania, uzupełniających wysokość wkładu lokatorskiego i następnie budowlanego wpłaconego przez nią w celu uzyskania tytułu do lokalu. W konsekwencji środki przekazane spadkodawczyni przez pozwaną na pokrycie wkładów do spółdzielni nie mogą być zestawione z obecną

rynkową wartością darowanego pozwanej prawa, a siły nabywczej kwoty świadczonej przez pozwaną na rzecz spadkodawczyni na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku nie można mierzyć z odwołaniem się do rynkowej wartości prawa do lokalu, na nabycie którego została zużyta. Samo jednak zastosowanie mechanizmu waloryzującego kwotę świadczenia spełnionego przez pozwaną - zamiast rozliczenia kwot, które świadczyła spadkodawczyni w wysokości nominalnej - było niewątpliwie korzystane dla pozwanej, a przy tym zgodne z wypracowanymi w nauce i orzecznictwie standardami stosowania art. 1000 § 1 zd. 2 k.c.

Praktyka oceny siły nabywczej świadczeń pieniężnych spełnionych w przeszłości z odwołaniem się danych na temat przeciętnego wynagrodzenia gromadzonych, opracowywanych i publikowanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego zgodnie z przyznanymi mu ustawowo kompetencjami jest utrwalona i aprobowana w orzecznictwie. Nie sposób uznać ją za oczywiście niewłaściwą.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 1, art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 i § 1 k.p.c., § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.), orzeczono jak w postanowieniu.

aw

jw